

Europos duomenų apsaugos priežiūros pareigūno nuomonė dėl Tarybos sprendimo dėl Jungtinių Amerikos Valstijų ir Europos Sąjungos susitarimo dėl keleivio duomenų įrašų naudojimo ir perdavimo Jungtinių Valstijų vidaus saugumo departamentui sudarymo pasiūlymo

(2012/C 35/03)

EUROPOS DUOMENŲ APSAUGOS PRIEŽIŪROS PAREIGŪNAS,

atsižvelgdamas į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 16 straipsnį,

atsižvelgdamas į Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartiją, ypač į jos 7 ir 8 straipsnius,

atsižvelgdamas į 1995 m. spalio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 95/46/EB dėl asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ⁽¹⁾,

atsižvelgdamas į 2000 m. gruodžio 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 45/2001 dėl asmenų apsaugos Bendrijos institucijoms ir įstaigoms tvarkant asmens duomenis ir laisvo tokių duomenų judėjimo, ypač į jo 41 straipsnį ⁽²⁾,

PRIĖMĖ ŠIĄ NUOMONĘ:

1. ĮVADAS

1.1. Konsultacijos su EDAPP ir nuomonės tikslas

1. 2011 m. lapkričio 28 d. Komisija priėmė Tarybos sprendimo dėl Jungtinių Amerikos Valstijų ir Europos Sąjungos susitarimo dėl keleivio duomenų įrašų (PNR) naudojimo ir perdavimo Jungtinių Valstijų Vidaus saugumo departamentui sudarymo pasiūlymą ⁽³⁾ (toliau – susitarimas).
2. 2011 m. lapkričio 9 d. su EDAPP buvo neoficialiai skubos tvarka konsultuojamasi dėl pasiūlymo projekto. 2011 m. lapkričio 11 d. EDAPP pateikė nemažai riboto naudojimo pastabų. Šios nuomonės tikslas – papildyti šias pastabas atsižvelgiant į dabartinį pasiūlymą ir viešai paskelbti savo nuomonės. Šioje nuomonėje taip pat remiamasi įvairiais ankstesniais EDAPP ir 29 straipsnio darbo grupės priimtais dokumentais, susijusiais su PNR.

1.2. Pasiūlymo aplinkybės

3. Susitarimu siekiama sukurti tvirtą teisinį pagrindą PNR duomenims iš ES į JAV perduoti. Šiuo metu PNR duomenys perduodami pagal 2007 m. sudarytą susitarimą ⁽⁴⁾, nes Parlamentas nusprendė savo balsavimą dėl pritarimo atidėti, iki bus išspręsti jam iškilę su duomenų apsauga susiję klausimai. Visų pirma savo 2010 m. gegužės 5 d. rezoliucijoje ⁽⁵⁾ Parlamentas nurodė šiuos reikalavimus:

⁽¹⁾ OL L 281, 1995 11 23, p. 31.

⁽²⁾ OL L 8, 2001 1 12, p. 1.

⁽³⁾ COM(2011) 807 galutinis.

⁽⁴⁾ Europos Sąjungos ir Jungtinių Amerikos Valstijų susitarimas dėl oro vežėjų atliekamo keleivio duomenų įrašo (PNR) duomenų tvarkymo ir perdavimo Jungtinių Valstijų vidaus saugumo departamentui (DHS) (OL L 204, 2007 8 4, p. 18).

⁽⁵⁾ 2010 m. gegužės 5 d. Europos Parlamento rezoliucija dėl derybų dėl susitarimų dėl keleivio duomenų įrašo (PNR) su JAV, Australija ir Kanada pradžios (OL C 81 E, 2011 3 15, p. 70). Taip pat žr. 2003 m. kovo 13 d. Europos Parlamento rezoliuciją dėl oro transporto įmonių atliekamo asmens duomenų perdavimo transatlantinių skrydžių atveju (OL C 61 E, 2004 3 10, p. 381), 2003 m. spalio 9 d. Europos Parlamento rezoliuciją dėl oro transporto įmonių atliekamo asmens duomenų perdavimo transatlantinių skrydžių atveju: derybų su JAV padėtis (OL C 81 E, 2004 3 31, p. 105), 2004 m. kovo 31 d. Europos Parlamento rezoliuciją dėl Komisijos sprendimo projekto dėl tinkamo JAV muitinių ir sienos apsaugos biurui perduodamų Keleivių duomenų įrašuose (PNR) esančių asmens duomenų apsaugos lygio (OL C 103 E, 2004 4 29, p. 665), 2006 m. rugsėjo 7 d. Europos Parlamento rekomendaciją Tarybai dėl derybų siekiant susitarimo su Jungtinėmis Amerikos Valstijomis dėl Keleivių duomenų įrašų (PNR) informacijos naudojimo siekiant užkirsti kelią terorizmui ir tarptautinio masto nusikalstamumui, įskaitant organizuotą nusikalstamumą (OL C 305 E, 2006 12 14, p. 250), 2007 m. vasario 14 d. Europos Parlamento rezoliuciją dėl SWIFT, PNR susitarimo ir transatlantinio dialogo šiais klausimais (OL C 287 E, 2007 11 29, p. 349) ir 2007 m. liepos 12 d. Europos Parlamento rezoliuciją dėl susitarimo su Jungtinėmis Amerikos Valstijomis dėl keleivio duomenų įrašo (PNR) (Priimti tekstai, P6_TA(2007)0347). Visus dokumentus galima rasti interneto svetainėje <http://www.europarl.europa.eu>

- laikytis duomenų apsaugą reglamentuojančių nacionalinių ir Europos teisės aktų,
 - prieš priimant kokią nors teisėkūros priemonę atlikti poveikio privatumui vertinimą,
 - atlikti proporcingumo testą, iš kurio būtų matyti, kad esamos teisinės priemonės yra nepakankamos,
 - griežtai laikytis tikslo ribojimo principo ⁽⁶⁾ ir kiekvienu konkrečiu atveju riboti PNR duomenų naudojimą atsižvelgiant į konkrečius nusikaltimus arba grėsmes,
 - riboti renkamų duomenų kieki,
 - riboti saugojimo laikotarpius,
 - drausti duomenų gavybą arba klasifikavimą,
 - drausti automatiškai priimti sprendimus, turinčius didelį poveikį piliečiams ⁽⁷⁾,
 - nustatyti tinkamus nepriklausomos peržiūros, teisminės priežiūros ir demokratinės kontrolės mechanizmus,
 - tarptautinis duomenų perdavimas visais atvejais turėtų atitikti ES duomenų apsaugos standartus ir tokiam perdavimui turi būti taikomas tinkamumo nustatymo reikalavimas.
4. Dabartinis susitarimas turi būti nagrinėjamas atsižvelgiant į PNR bendrą koncepciją, kuri apima derybas su kitomis trečiosiomis šalimis (t. y. Australija ⁽⁸⁾ ir Kanada ⁽⁹⁾), ir pasiūlymą dėl ES lygmens PNR schemos ⁽¹⁰⁾. Susitarimas taip pat patenka į šiuo metu vykstančių derybų dėl ES ir JAV susitarimo dėl keitimosi asmens duomenimis vykdančios policijos ir teisminių bendradarbiavimą baudžiamosiose bylose sritį ⁽¹¹⁾. Atsižvelgiant į platesnį kontekstą, susitarimas parafuotas likus kelioms savaitėms iki galimo pasiūlymų dėl bendros duomenų apsaugos sistemos peržiūros priėmimo ⁽¹²⁾.
5. EDAPP palankiai vertina šią bendrą koncepciją, kuria siekiama, laikantis ES teisinių reikalavimų, sukurti nuoseklią PNR susitarimų teisinę sistemą. Tačiau jis apgailestauja, kad šis pasirinktas laikas neleidžia praktikoje užtikrinti šių susitarimų suderinamumo su naujomis ES duomenų apsaugos taisyklėmis. Jis taip pat norėtų priminti, kad bendras ES ir JAV susitarimas dėl keitimosi duomenimis turėtų būti taikomas ES ir JAV PNR susitarimui.

⁽⁶⁾ Gali būti naudojami tik teisėsaugos ir saugumo tikslais kovojant su organizuotu ir tarptautiniu nusikalstamumu ir tarptautiniu terorizmu ir remiantis 2002 m. birželio 13 d. Tarybos pamatiniame sprendime 2002/475/TVR dėl kovos su terorizmu (OL L 164, 2002 6 22, p. 3) ir 2002 m. birželio 13 d. Tarybos pamatiniame sprendime 2002/584/TVR dėl Europos arešto orderio (OL L 190, 2002 7 18, p. 1) nustatytais teisinėmis apibrėžtimis.

⁽⁷⁾ Draudimo skristi sprendimas ar sprendimas pradėti tyrimą ar baudžiamąjį persekiojimą niekada negali būti priimamas remiantis tik automatinės paieškos ar naršymo duomenų bazės rezultatais.

⁽⁸⁾ 2011 m. rugsėjo 29 d. pasirašytas Europos Sąjungos ir Australijos susitarimas dėl oro vežėjų atliekamo keleivio duomenų įrašo (PNR) duomenų tvarkymo ir perdavimo Australijos muitinės ir sienos apsaugos tarnybai.

⁽⁹⁾ Europos bendrijos ir Kanados Vyriausybės susitarimas dėl išankstinės informacijos apie keleivius ir keleivio duomenų įrašo duomenų apdorojimo (OL L 82, 2006 3 21, p. 15).

⁽¹⁰⁾ Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos dėl keleivio duomenų įrašo duomenų naudojimo teroristinių nusikaltimų ir sunkių nusikaltimų prevencijos, nustatymo, tyrimo ir patraukimo už juos baudžiamojon atsakomybėn tikslais (COM/2011/0032 galutinis).

⁽¹¹⁾ 2010 m. gruodžio 3 d. Taryba leido pradėti derybas dėl ES ir JAV susitarimo dėl asmens duomenų apsaugos, kai tie duomenys perduodami ir tvarkomi nusikalstamų veikų, įskaitant terorizmą, prevencijos, tyrimo, nustatymo arba baudžiamąjo persekiojimo už jas tikslais vykdančios policijos ir teisminių bendradarbiavimą baudžiamosiose bylose. Komisijos pranešimą spaudai žr. interneto svetainėje <http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/10/1661>

⁽¹²⁾ Žr. Komisijos komunikatą dėl visapusiško požiūrio į asmens duomenų apsaugą Europos Sąjungoje, 2010 11 4, COM(2010) 609 galutinis, ir vėlesnius jos komunikatus.

2. BENDROS PASTABOS

6. Pagal ES pagrindinių teisių chartiją kiekvienas pagrindinių teisių ir laisvių ribojimas turi būti būtinas, proporcingas ir nustatytas įstatymu. Kaip ne kartą pareiškė EDAPP⁽¹³⁾ ir 29 straipsnio darbo grupė⁽¹⁴⁾, PNR schemų ir masinio PNR duomenų perdavimo trečiosioms šalims būtinumas ir proporcingumas iki šiol nebuvo įrodyti. Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas ir Pagrindinių teisių agentūra taip pat pritaria šiai nuomonei⁽¹⁵⁾. Toliau pateikiamos konkrečios pastabos neturi įtakos šioms pradinėms ir pagrindinėms pastaboms.
7. Nors šiame susitarime nustatyta keletas patobulinimų, palyginti su 2007 m. susitarimu, ir jame numatytos tinkamos duomenų apsaugos ir priežiūros garantijos, atrodo, kad nė vienas iš pagrindinių pirmiau minėtose nuomonėse iškeltų klausimų nebuvo išspręstas, taip pat nebuvo įgyvendintos Europos Parlamento sutikimui gauti nustatytos sąlygos⁽¹⁶⁾.

3. KONKREČIOS PASTABOS

3.1. Turėtų būti paaiškintas tikslas

8. 4 straipsnio 1 dalyje nurodoma, kad JAV tvarko PNR duomenis siekdamas užkirsti kelią, nustatyti, tirti ir patraukti baudžiamojon atsakomybėn už: a) teroristinius nusikaltimus ir susijusius nusikaltimus ir b) nusikaltimus, už kuriuos taikoma trejų metų ar ilgesnio laisvės atėmimo bausmė ir kurie yra tarpvalstybinio pobūdžio. Kai kurios iš šių sąvokų apibrėžiamos išsamiau.
9. Nors šios apibrėžtys yra tikslesnės nei 2007 m. susitarime, vis dar esama tam tikrų neaiškių sąvokų ir išimčių, dėl kurių galėtų būti nepaisoma tikslo ribojimo principo ir pažeidžiamas teisinis tikrumas. Visų pirma:
- 4 straipsnio 1 dalies a punkto i papunktyje formuluotė „veika, kuria (...), kaip atrodo, siekiama įbauginti arba daryti spaudimą“ (arba) „daryti įtaką vyriausybės politikai“ taip pat galėtų reikšti veiklas, kurios pagal Tarybos pamatinį sprendimą 2002/475/TVR⁽¹⁷⁾ negali būti pripažįstamos teroristiniais nusikaltimais. Sąvokos „atrodo“, „įbauginti“ ir „daryti įtaką“ turėtų būti išaiškintos taip, kad šios galimybės neatsirastų.
 - 4 straipsnio 1 dalies b punkte turėtų būti pateikiamas konkretus nusikaltimų sąrašas. Nuoroda į „kitus nusikaltimus, už kuriuos taikoma trejų metų ar ilgesnio laisvės atėmimo bausmė“, nėra pakankama, nes ši bausmės riba taikoma skirtingiems nusikaltimams ES ir JAV ir skirtingose ES valstybėse narėse ir JAV valstijose.

⁽¹³⁾ 2011 m. kovo 25 d. EDAPP nuomonė dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos dėl PNR duomenų naudojimo teroristinių nusikaltimų ir sunkių nusikaltimų prevencijos, nustatymo, tyrimo ir patraukimo už juos baudžiamojon atsakomybėn tikslais pasiūlymo; 2011 m. liepos 15 d. EDAPP nuomonė dėl siūlomo Tarybos sprendimo sudaryti ES ir Australijos susitarimą dėl oro vežėjų atliekamo PNR duomenų tvarkymo ir perdavimo Australijos muitinės ir sienos apsaugos tarnybai; 2010 m. spalio 19 d. EDAPP nuomonė dėl PNR duomenų perdavimo trečiosioms šalims bendros koncepcijos ir 2007 m. gruodžio 20 d. EDAPP nuomonė dėl Tarybos pamatinio sprendimo dėl PNR duomenų naudojimo teisėsaugoje projekto. Visas nuomones galima rasti interneto svetainėje <http://www.edps.europa.eu>

⁽¹⁴⁾ 29 straipsnio darbo grupės nuomonė 10/2011 dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos dėl keleivio duomenų įrašo duomenų naudojimo teroristinių nusikaltimų ir sunkių nusikaltimų prevencijos, nustatymo, tyrimo ir patraukimo už juos baudžiamojon atsakomybėn tikslais pasiūlymo; nuomonė 7/2010 dėl Europos Komisijos komunikato dėl keleivio duomenų įrašo (PNR) duomenų perdavimo trečiosioms šalims bendros koncepcijos; nuomonė 5/2007 dėl tolesnio Europos Sąjungos ir Jungtinių Amerikos Valstijų susitarimo dėl oro vežėjų atliekamo keleivio duomenų įrašo (PNR) duomenų tvarkymo ir perdavimo Jungtinių Valstijų vidaus saugumo departamentui, sudaryto 2007 m. liepos mėn., ir nuomonė 4/2003 dėl JAV užtikrinamos asmens duomenų perdavimo apsaugos lygio. Visas nuomones galima rasti interneto svetainėje http://ec.europa.eu/justice/policies/privacy/workinggroup/wpdocs/2011_en.htm

⁽¹⁵⁾ 2011 m. birželio 14 d. Europos Sąjungos pagrindinių teisių agentūros nuomonė dėl direktyvos dėl keleivio duomenų įrašo (PNR) duomenų naudojimo teroristinių nusikaltimų ir sunkių nusikaltimų prevencijos, nustatymo, tyrimo ir patraukimo už juos baudžiamojon atsakomybėn tikslais pasiūlymo (galima rasti interneto svetainėje <http://fra.europa.eu/fraWebsite/attachments/FRA-PNR-Opinion-June2011.pdf>) ir 2011 m. gegužės 5 d. Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl direktyvos dėl keleivio duomenų įrašo duomenų naudojimo teroristinių nusikaltimų ir sunkių nusikaltimų prevencijos, nustatymo, tyrimo ir patraukimo už juos baudžiamojon atsakomybėn tikslais pasiūlymo (galima rasti interneto svetainėje <http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.en.soc-opinions.15579>).

⁽¹⁶⁾ Žr. 5 išnašą.

⁽¹⁷⁾ 2002 m. birželio 13 d. Tarybos pamatinis sprendimas 2002/475/TVR dėl kovos su terorizmu (OL L 164, 2002 6 22, p. 3).

- Turėtų būti aiškiai nurodoma, kad susitarimas netaikomas smulkiems nusikaltimams.
- 4 straipsnio 2 dalyje sąvoka „didelė grėsmė“ turėtų būti paaiškinta, o naudoti PNR duomenis esant „teismo sankcijai“ turėtų būti galima tik 4 straipsnio 1 dalyje nustatytais atvejais.
- Panašiai, siekiant išvengti 4 straipsnio 3 dalies taikymo, pvz., sienų kontrolės tikslais, turėtų būti konkrečiai nurodyta, kad „išsamiau apklausiami arba patikrinami“ gali būti tik asmenys, kurie įtariami dalyvavę darant kurį nors 4 straipsnio 1 dalyje nurodytą nusikaltimą.

3.2. Turėtų būti susiaurintas perduodamų PNR duomenų sąrašas

10. Susitarimo I priede nustatyta 19 duomenų, kurie bus siunčiami JAV, rūšių. Dauguma jų taip pat apima skirtingų kategorijų duomenis ir sutampa su 2007 m. susitarimo duomenų laukeliais, kuriuos EDAPP ir 29 straipsnio darbo grupė jau pripažino neproporcingais ⁽¹⁸⁾.
11. Tai visų pirma reiškia „bendrų pastabų, įskaitant OSI ⁽¹⁹⁾, SSI ⁽²⁰⁾ ir SSR ⁽²¹⁾ informaciją“, laukelį, kuriame gali būti pateikiami duomenys, susiję su religiniais įsitikinimais (pvz., pasirinktas valgiaraštis) arba sveikata (pvz., prašymas išduoti neįgaliojo vežimėlį). Tokie neskelbtini duomenys turėtų būti aiškiai pašalinti iš sąrašo.
12. Vertinant sąrašo proporcingumą taip pat reikėtų atsižvelgti į tai, kad išankstinio perdavimo (susitarimo 15 straipsnio 3 dalis) atveju šios duomenų kategorijos apims ne tik duomenis apie faktinius keleivius, bet taip pat apie asmenis, kurie galiausiai neišskrenda (pvz., dėl atšauktų skrydžių).
13. Be to, atvirų duomenų laukelių buvimas galėtų pažeisti teisinį tikrumą. Tokios duomenų kategorijos, kaip „visa turima informacija ryšiams“, „visa informacija apie bagažą“ ir „bendros pastabos“, turėtų būti tinkamiau apibrėžtos.
14. Todėl sąrašas turėtų būti susiaurintas. Atsižvelgdami į 29 straipsnio darbo grupės nuomonę ⁽²²⁾, manome, kad duomenys turėtų būti ribojami šia informacija: PNR įrašų aptikimo kodas, užsakymo data, planuojamos kelionės data (-os), keleivio duomenys, kiti PNR duomenys, visi kelionės maršrutai, nemokamų bilietų identifikatoriai, bilietai į vieną pusę, informacija apie bilietų pardavimą, kompiuterizuotas bilietų kainos nurodymas (angl. ATFQ), bilieto numeris, bilieto išdavimo data, informacija apie keleivio neatvykimą, krepšių skaičius, bagažo registracijos numeriai, informacija apie paskutinės minutės atvykimą be bilieto užsakymo, kiekvienos maršruto dalies krepšių skaičius, savanoriškas arba nesavanoriškas žemesnės klasės bilietų keitimas į aukštesnės klasės bilietus, PNR duomenų pasikeitimai visuose pirmiau išvardytuose punktuose.

3.3. Vidaus saugumo departamentas neturėtų tvarkyti neskelbtinų duomenų

15. Susitarimo 6 straipsnyje nurodoma, kad Vidaus saugumo departamentas automatiškai filtruoja ir „užmaskuoja“ neskelbtinus duomenis. Tačiau neskelbtini duomenys bus saugomi ne trumpiau kaip 30 dienų ir konkrečiais atvejais galėtų būti naudojami (6 straipsnio 4 dalis). EDAPP norėtų pabrėžti, kad netgi „užmaskuoti“ šie duomenys vis dar bus „neskelbtini“ ir susiję su fiziniaisiais asmenimis, kurių tapatybę galima nustatyti.
16. Kaip jau pareiškė EDAPP, Vidaus saugumo departamentas neturėtų tvarkyti su ES piliečiais susijusių neskelbtinų duomenų, net jeigu jie „užmaskuojami“ juos gavus. EDAPP rekomenduoja susitarimo tekste konkrečiai nurodyti, kad oro vežėjai neturėtų perduoti Vidaus saugumo departamentui neskelbtinų duomenų.

⁽¹⁸⁾ Žr. pirmiau cituotas EDAPP ir 29 straipsnio darbo grupės nuomones.

⁽¹⁹⁾ Kita su tarnybomis susijusi informacija.

⁽²⁰⁾ Specialiųjų tarnybų informacija.

⁽²¹⁾ Specialiųjų tarnybų prašymai.

⁽²²⁾ Žr. pirmiau cituotą 29 straipsnio darbo grupės nuomonę 4/2003.

3.4. Saugojimo laikotarpis yra per ilgas

17. 8 straipsnyje nurodoma, kad PNR duomenys aktyviojoje duomenų bazėje bus saugomi iki 5 metų ir tuomet bus perkelti į pasyviąją duomenų bazę ir joje laikomi iki 10 metų. Šis maksimalus 15 metų saugojimo terminas akivaizdžiai yra neproporcingas, nepaisant to, duomenys laikomi „aktyviojoje“ ar „pasyviojoje“ duomenų bazėje, kaip tai jau pabrėžė EDAPP ir 29 straipsnio darbo grupė.
18. 8 straipsnio 1 dalyje konkrečiai nurodoma, kad duomenys bus „nuasmeninti ir užmaskuoti“ praėjus šešioms mėnesiams nuo to laiko, kai juos gauna Valstybės saugumo departamentas. Tačiau tiek „užmaskuoti“ duomenys, tiek pasyviojoje duomenų bazėje laikomi duomenys yra asmens duomenys tol, kol jie nėra anonimizuoti. Todėl duomenys turėtų būti anonimizuojami (negrįžtamai) arba nedelsiant ištrinami juos išanalizavus arba ne ilgiau kaip po 6 mėnesių.

3.5. Duomenų eksporto metodo naudojimas ir perdavimų dažnumas

19. EDAPP palankiai vertina 15 straipsnio 1 dalį, kurioje nurodoma, kad duomenys bus perduodami naudojant duomenų eksporto metodą. Tačiau pagal 15 straipsnio 5 dalį reikalaujama, kad vežėjai prie PNR duomenų „prieigą suteiktų“ išskirtinėmis aplinkybėmis. Siekdami aiškiai pašalinti galimybę naudoti duomenų importavimo sistemą ir atsižvelgdami problemas, kurias dar kartą neseniai pabrėžė 29 straipsnio darbo grupė⁽²³⁾, primygtinai patariame susitarime nustatyti aiškų draudimą, kad JAV pareigūnai negalėtų atskirai susipažinti su duomenimis per duomenų importavimo sistemą.
20. Susitarime turėtų būti apibrėžtas oro vežėjų atliekamų perdavimų Vidaus saugumo departamentui skaičius ir periodiškumas. Siekiant didinti teisinį tikrumą, sąlygos, kuriomis būtų galima atlikti papildomus perdavimus, taip pat turėtų būti išsamiau apibrėžtos.

3.6. Duomenų saugumas

21. EDAPP palankiai vertina susitarimo 5 straipsnį dėl duomenų saugumo ir vientisumo, ypač pareigą pranešti asmenims, kurių privatumas pažeistas, apie privatumo incidentą. Tačiau turėtų būti paaiškinti toliau pateikiami duomenų pažeidimo pranešimo elementai:
 - pranešimo gavėjai: turėtų būti konkrečiai nurodoma, kurioms „atitinkamoms Europos institucijoms“ turėtų būti pranešama. Bet kuriuo atveju tai turėtų būti nacionalinės duomenų apsaugos institucijos. Kompetentingai JAV institucijai taip pat turėtų būti pranešama,
 - riba, kurią viršijus, šioms institucijoms turi būti pranešama: turėtų būti apibrėžta „svarbaus privatumo incidento“ reikšmė,
 - turėtų būti konkrečiai nurodytas pranešimo asmenims ir institucijoms turinys.
22. EDAPP pritaria pareigai registruoti arba dokumentuoti visą prieigą prie PNR ir PNR tvarkymą, nes tai leis patikrinti, ar Vidaus saugumo departamentas tinkamai naudojo PNR duomenis ir ar nebuvo neteisėtai pasinaudota prieiga prie sistemos.

3.7. Prižiūra ir vykdymo užtikrinimas

23. EDAPP palankiai vertina tai, kad susitarimo privatumo apsaugos priemonių laikymąsi prižiūrės ir nepriklausomą peržiūrą atliks departamento privatumo pareigūnai, pvz., Vidaus saugumo departamento vyriausiasis privatumo pareigūnas, kaip nustatyta 14 straipsnio 1 dalyje. Tačiau siekiant užtikrinti

⁽²³⁾ Žr. 29 straipsnio darbo grupės 2011 m. sausio 19 d. laišką Komisijos narei C. Malmström dėl ES PNR susitarimų su JAV, Kanada ir Australija.

veiksmingą duomenų subjektų teisių įgyvendinimą EDAPP ir nacionalinės duomenų apsaugos institucijos turėtų kartu su Vidaus saugumo departamentu parengti šių teisių įgyvendinimo procedūras ir būdus ⁽²⁴⁾. EDAPP palankiai vertintų, jeigu susitarime būtų pateikta nuoroda į šį bendradarbiavimą.

24. EDAPP tvirtai pritaria teisei į žalos atlyginimą „nepriklausomai nuo pilietybės, kilmės šalies arba gyvenamosios vietos“, kuri nustatyta 14 straipsnio 1 dalies antroje pastraipoje. Tačiau jis apgailestauja, kad 21 straipsnyje aiškiai nurodyta, jog susitarimu „pagal JAV teisę nesukuriamos ir nesuteikiamos jokios teisės jokiam asmeniui“. Net jeigu pagal susitarimą JAV suteikiama teisė į „teisminę peržiūrą“, tokia teisė negali būti lygiavertė teisei į veiksmingą žalos atlyginimą teismine tvarka ES, visų pirma atsižvelgiant į 21 straipsnyje nustatytą ribojimą.

3.8. Tolesnis nacionalinis ir tarptautinis duomenų perdavimas

25. Susitarimo 16 straipsnyje draudžiama perduoti duomenis vidaus institucijoms, kurios neužtikrina „lygiaverčių arba panašių“ apsaugos priemonių, panašių į tas, kurios nustatytos šiame susitarime. EDAPP palankiai vertina šią nuostatą. Tačiau institucijų, kurios galėtų gauti PNR duomenis, sąrašas turėtų būti išsamiau nustatytas. Tarptautinio duomenų perdavimo atveju susitarime nustatyta, kad jie turėtų būti atliekami tik jeigu gavėjas ketina juos naudoti pagal šį susitarimą ir užtikrina „panašias“ apsaugos priemones į tas, kurios nustatytos šiame susitarime, išskyrus neatidėliotinas aplinkybes.
26. Dėl susitarime vartojamų žodžių „panašus“ arba „lygiavertis“ – EDAPP norėtų pabrėžti, kad joks vidaus arba tarptautinis tolesnis duomenų perdavimas, kurį atlieka Vidaus saugumo departamentas, neturėtų vykti, kol gavėjas neužtikrina apsaugos priemonių, kurios yra ne mažiau griežtos nei tos, kurios nustatytos šiame susitarime. Susitarime taip pat turėtų būti paaiškinta, jog PNR duomenų perdavimas atliekamas kiekvienu konkrečiu atveju užtikrinant, kad atitinkamiems gavėjams bus perduodami tik būtini duomenys, ir jokios išimtis neturėtų būti leidžiamos. Be to, EDAPP rekomenduoja duomenų perdavimams taikyti išankstinį teismo leidimą.
27. 17 straipsnio 4 dalyje nurodoma, kad kai trečiajai šaliai perduodami ES valstybės narės gyventojų duomenys, kompetentingos atitinkamos valstybės narės institucijos turėtų būti informuojamos tais atvejais, kai Vidaus saugumo departamentas žino apie šią padėtį. Ši sąlyga turėtų būti išbraukta, nes Vidaus saugumo departamentas visada turėtų žinoti apie tolesnį perdavimą trečiosioms šalims.

3.9. Susitarimo forma ir peržiūra

28. Nėra aišku, kokia teisinę formą JAV priskirs šiam susitarimui jį sudarydama ir kaip šis susitarimas taps privalomas JAV. Tai turėtų būti paaiškinta.
29. 20 straipsnio 2 dalyje aptariamas suderinamumas su galima ES PNR schema. EDAPP pažymi, kad per konsultacijas dėl šio susitarimo patikslinimų visų pirma turi būti nagrinėjama, „ar kokioje nors būsimoje ES PNR sistemoje būtų taikomos ne tokios griežtos duomenų apsaugos priemonės, nei tos, kurios nustatytos dabartiniame susitarime“. Siekiant užtikrinti nuoseklumą, atliekant bet kokį patikslinimą taip pat (ir ypač) turėtų būti atsižvelgiama į griežtesnes apsaugos priemones bet kokioje būsimoje PNR sistemoje.
30. Susitarimas taip pat turėtų būti peržiūrimas atsižvelgiant į naują duomenų apsaugos sistemą ir tai, kad vėliau gali būti sudarytas bendras ES ir JAV susitarimas dėl keitimosi asmens duomenimis vykdant policijos ir teisminių bendradarbiavimą baudžiamosiose bylose. Galėtų būti pridedama nauja nuostata, panaši į 20 straipsnio 2 dalį, kurioje būtų nurodyta, kad „(...) jeigu ir kai ES patvirtinama nauja duomenų apsaugos teisinė sistema arba ES ir JAV sudaro naują susitarimą dėl keitimosi duomenimis, Šalys konsultuojasi ir nustato, ar šį Susitarimą reikėtų atitinkamai patikslinti. Per šias konsultacijas visų

⁽²⁴⁾ 29 straipsnio darbo grupė, pvz., jau nustatė informacijos teikimo keleiviams gaires (žr. 2007 m. vasario 15 d. 29 straipsnio darbo grupės nuomonę 2/2007 (peržiūrėta ir atnaujinta 2008 m. birželio 24 d.) dėl informacijos keleiviams apie PNR duomenų perdavimą JAV institucijoms, nuomonę galima rasti interneto svetainėje http://ec.europa.eu/justice/policies/privacy/docs/wpdocs/2008/wp151_en.pdf).

pirma nagrinėjama, ar ateityje atlikus kokį nors ES duomenų apsaugos teisinės sistemos pakeitimą arba kokiame nors būsimame ES ir JAV duomenų apsaugos susitarime būtų taikomos mažiau griežtos duomenų apsaugos priemonės nei numatytosios dabartiniame susitarime“.

31. Dėl susitarimo peržiūros (23 straipsnis) – EDAPP mano, kad nacionalinės duomenų apsaugos institucijos turėtų būti aiškiai įtrauktos į peržiūros grupę. Peržiūros metu taip pat daug dėmesio turėtų būti skiriama priemonių būtinumo ir proporcingumo vertinimui, veiksmingam duomenų subjektų teisių įgyvendinimui ir patikrinama duomenų subjektų prašymų nagrinėjimo praktikoje tvarka, ypač tais atvejais, kai neleidžiama tiesiogiai susipažinti su duomenimis. Turėtų būti konkrečiai nurodomas peržiūrų dažnumas.

4. IŠVADA

32. EDAPP palankiai vertina susitarimo saugumo ir priežiūros apsaugos priemonės ir patobulinimus, palyginti su 2007 m. susitarimu. Tačiau išlieka daug problemų, visų pirma susijusių su PNR bendros koncepcijos nuoseklumu, tikslo ribojimu, Vidaus saugumo departamentui perduodamų duomenų kategorijomis, neskelbtinų duomenų tvarkymu, saugojimo terminu, duomenų eksporto metodo išimtimis, duomenų subjektų teisėmis ir tolesniais perdavimais.
33. Šios pastabos neturi įtakos jokios teisėtos PNR schemos būtinumo ir proporcingumo reikalavimams ir susitarimui, kuriuo nustatomi masiniai PNR duomenų perdavimai iš ES į trečiąsias šalis. Kaip gegužės 5 d. savo rezoliucijoje dar kartą patvirtino Europos Parlamentas, „būtinumas ir proporcingumas yra pagrindiniai principai, be kurių kova su terorizmu niekada nebus veiksminga“.

Priimta Briuselyje 2011 m. gruodžio 9 d.

Peter HUSTINX

Europos duomenų apsaugos priežiūros pareigūnas
